

Rozhýbaný kraj

November / 2022

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Hory zážitkov v Košickom kraji

Neviete kam ísť v sychravom počasí? Náš kraj ponúka niekoľko dychberúcich miest, ktoré sa oplatí vidieť a zažiť aj počas jesene.

Cestári v Košickom samosprávnom kraji sú na zimu pripravení

Najlepšie na svete

Tomáš Baťa zvykol hovoriť, že môžeme robiť aj tú najobyčajnejšiu vec na svete, ale robme ju najlepšie na svete. A to mám na východniaroch rád. Keď do niečoho vložíme svoje srdce, je to cítiť až na opačnú stranu republiky. Toto si hovorím aj pri projektoch v kraji, vďaka ktorým sa i na pohľad neznáme miesta menia na turistické atrakcie. Nenechajte sa odradiť sychravým počasím, jeseň na východe stojí za to. Pozývam vás na potulky na nové zážitkové chodníky do Rejdovej či na Dargov alebo sa pred dažďom a hmlou schovajte v novej útulni vo Volovských vrchoch. A nie sú to jediné projekty, ktoré podporila župa a ktoré sa oplatí vidieť na vlastné oči. Aby ste sa na potulky mohli vybrať komfortne, krajskí cestári sú v teréne aj v týchto dňoch. Pred zimou sa snažia dokončiť viacero rekonštrukcií a opráv, ďalšie zasa naštartovali. Dočkali sa obyvatelia Hnileckej doliny, ktorí roky volali po oprave cesty cez Pačanský kopec.

Keď na východe do niečoho vložíme srdce, je to cítiť až na opačnú stranu republiky.

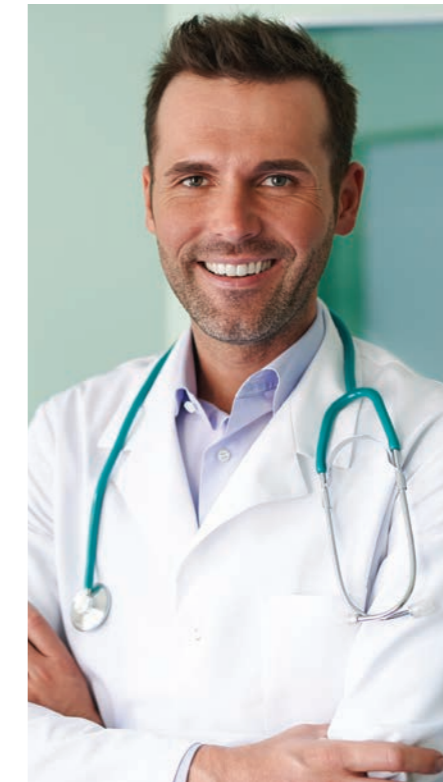
Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Vynovili sme ju a vďaka tomu budú môcť horský priechod využívať celoročne. A hrdý som na veľkú rekonštrukciu cesty z Košíc až po hranicu s Ukrajinou, po ktorej by ste mali na Zemplíne jazdiť už koncom budúceho roka. Ale nebojte sa naši cestári sa svedomito pripravili aj na zimu – sklady sú plné posypovej soli a o údržbu ciest sa postará aj nová technika. Máme za sebou prvé spojené voľby, v ktorých ste rozhodli, kto za vás bude hovoriť v regiónoch. Teším sa, že toto právo využilo takmer 40 percent z vás. Že vám záleží na tom, aby sa v našom kraji žilo lepšie. Zastupiteľstvo má vyše polovicu nových tvárí a už čoskoro bude rozhodovať aj o návrhu na prilákanie ambulantných lekárov na východ. A o množstve iných projektov, ktoré hýbu náš kraj dopredu. Prajem nám všetkým ďalšie štyri roky plné výziev so srdcom.

Obsah

Pomoc ambulantným lekárom

Košický samosprávny kraj pripravil plán, ako v najbližších troch rokoch prilákať do ambulancií viac lekárov, najmä zo zahraničia. Projekt na rozvoj zdravotníctva plánuje spustiť už začiatkom budúceho roka. Opatrenia by mali vyriešiť problémy s nedostatkom ambulantných lekárov, ich vysokým vekom, ale aj absenciou špecialistov.

str. 7

VOLBY DO VÚC 2022

Kraj má 30 nových poslancov

Do župného zastupiteľstva zasadne na nasledujúce štyri roky 11 žien a 46 mužov. V prvých spojených voľbách o tom rozhodlo takmer 40 percent oprávnených voličov v Košickom kraji. Poslanci sa budú stretávať pravidelne raz za dva mesiace.

str. 8 - 9

Sociálne - výstavba bytov na Luníku 9

Krajský sociálny podnik má za sebou ďalší prospešný projekt. Tento raz pomohol vybudovať komunitný dom na košickom sídlisku Luník IX. Spolu s ETP Slovensko a partnermi sa bude podieľať aj na ďalšej výstavbe rodinných domov, ktoré si obyvatelia najväčšieho rómskeho sídliska na Slovensku postavia svojpomocne.

str. 11

Rozhovo

s Rastislavom Trnkom

Po prvom volebnom období svoj post župana na ďalšie štyri roky obhájil Rastislav Trnka. Aké má vízie do ďalšieho volebného obdobia, a na ktoré miesta v našom kraji nedá dopustiť?

O akú skúsenosť idete múdrejší do nasledujúceho volebného obdobia?

Skúsenosťou je za posledných päť rokov veľa, jedna z nich je, že v našich pomeroch všetko, žiaľ, trvá dlhšie, treba byť na to pripravený. A tiež treba mať obrovské množstvo energie pri prakticky každom projekte.

Ak by ste mali možnosť spracovať nasledujúce 4 roky iba jeden jediný projekt, ktorý by to bol?

Akvapark v Čižaticiach. Realizácia geotermálneho vrtu v tomto končiacom volebnom období bola jedným z najodvážnejších projektov, do ktorého sme sa pustili. Voda s teplotou 132 stupňov nám otvára nové možnosti pre náš kraj. Termálnu vodu chceme využiť pre účely akvaparku, ale aj na prevádzku elektrárne na výrobu elektriny či vodíka. Pre náš kraj by to znamenalo vyššiu energetickú nezávislosť, nové pracovné miesta, zatraktívnenie územia pre návštevníkov aj pre potenciálnych investorov. Je to jeden z veľkých investičných projektov, ktoré určite chceme zrealizovať. V súčasnosti sa o možnosti využitia vrtu zaujímajú už aj prví investori.

Mimo politiky, ak by ste mali ukázať zahraničnému návštevníkovi 3 najzaujímavejšie veci v kraji, ktoré by to boli?

V Košickom kraji je mnoho svetových miest, ktoré stojí za to vidieť a nie je to len kliše. Ako odkazuje aj naša kampaň Kraj sveta, za dychberúcimi výhľadmi sa nemusíte tlačíť v radoch na lístky, návštevníci tu nájdú nedotknutú prírodu, adrenalín, gastro zážitky aj nenáročné výlety. Ak by som však mal odporučiť, čo by zahraničný turista určite nemal vynechať, asi by to bol Tomášovský výhľad v Slovenskom raji, košická Hlavná s Dómom sv. Alžbety, Tokajská vinohradnícka oblasť a gotické kostolíky na Gemeri.

Čo je potrebné urobiť, aby bol náš kraj ešte viac atraktívnejší?

Rozvinúť dopravnú infraštruktúru, najmä dostavbou diaľnice D1 z Košíc, resp. Bidoviec po hranicu s Ukrajinou. Diaľnica vie priniesť do nášho kraja nové investície, pracovné miesta a tým pomôcť k zníženiu regionálnych rozdielov medzi západom a východom.

Predošlých 5 rokov vás východniari vnímali hlavne vďaka rekonštrukciám ciest a mostov, čo bude nasledovať, čo bude hlavnou témou nasledujúce 4 roky?

Vzhľadom na vysoký investičný dlh, ktorý máme v dopravnej infraštruktúre, budeme v tempe opráv ciest a mostov, ktoré sme nastavili, chciet pokračovať aj v novom volebnom období. Venovať sa však budeme aj veľkým investičným projektom, ktoré sme rozbehli počas uplynulých piatich rokov, akými je obnova kúpeľníctva. Zrekonštruovať chceme Turzovské a Sobrancecké kúpele a opäť ich tak otvoriť pre verejnosť. Pripravené máme aj projekty v oblasti nájomného bývania, pokračovať chceme aj vo výstavbe cyklotrás či športovísk a v oblasti cestovného ruchu chceme tiež zrealizovať krajské prístavy, ktoré by mali pribudnúť na Zemplínskej šírave, Bukovci aj na Ružíne pri Margecanoch. Chceme tiež, aby bol náš kraj lídrom v inováciách, naštartovali sme projekty zamerané na výrobu a využívanie vodíka, aj táto oblasť bude v novom volebnom období jednou z prioritných, ktorej sa budeme venovať. Pripravený máme aj projekt na zvýšenie počtu lekárov v našom kraji, najmä v ambulantnom sektore, kde ich absentuje najviac.

V zastupiteľstve bude až 30 nových poslancov, ako to hodnotíte, nájdú v ňom nápady podporu?

Pevne verím, že áno. Aj v aktuálnom volebnom období sme našli vo väčšine návrhov konsenzus, verím, že takáto dobrá spolupráca bude pokračovať aj počas nasledujúcich štyroch rokov.

“Chceme, aby bol náš kraj lídrom v inováciách, naštartovali sme projekty zamerané na výrobu a využívanie vodíka, aj táto oblasť bude v novom volebnom období jednou z prioritných, ktorej sa budeme venovať.”

Košice spojí s ukrajinskou hranicou nová cesta

Rekonštrukcia za 5,8 milióna eur sa dotkne deviatich obcí v okresoch Trebišov a Michalovce. Vynovená vozovka pribudne na 9-kilometrovom úseku.

Pre motoristov na Zemplíne máme ďalšiu potešujúcu správu. Košický samosprávny kraj odštartoval druhú časť rekonštrukcie cesty II/552 z Košíc po hranicu s Ukrajinou. Kým prvá časť, ktorú župa spustila v máji tohto roka, prebieha v obciach v okrese Košice-okolie, druhá sa dotkne deviatich obcí na Zemplíne. Práce za 5,8 milióna eur zafinancuje kraj vďaka prostriedkom z Integrovaného regionálneho operačného programu. Okresmi Michalovce a Trebišov nevedú žiadne diaľnice, preto sú cesty nižšej triedy mimo-

riadne dopravne zaťažené. Úsek, ktorý sa rozhodol zrekonštruovať kraj, je hlavným ťahom pre obyvateľov cestujúcich z Dolného Zemplína do Košíc. V rámci rekonštrukcie pribudne nová vozovka na úsekoch v celkovej dĺžke 9 kilometrov. Okrem vozovky vynoví kraj aj 17 autobusových zastávok v obciach Zemplínska Teplica, Egreš, Čelovce, Zemplínsky Branč, Brehov, Oborín a Veľké Raškovce, a to v oboch smeroch. Budú vybudované nové nástupištia s bezbariérovou úpravou, pričom chodníky pre chodcov budú osvetlené.

Hotový aj Pačanský kopec

Župa zrekonštruovala kritizovaný úsek medzi Úhornou a Krásnohorským podhradím. Pre nevyhovujúci stav bol počas zimy roky uzavretý a obyvatelia Hníleckej doliny museli obchádzať 77 kilometrov. Vďaka župe prešiel rekonštrukciou 9-kilometrový úsek na hranici okresov Gelnica a Rožňava, čo umožní celoročné využívanie. Cestári okrem iného vybudovali 14 výhybných plôch pre protiidúce vozidlá. Krajský rozpočet to stálo takmer 3 milióny eur.

Župa plánuje prilákať viac ambulantných lekárov

Nedostatok lekárov v ambulanciách, ich vysoký vek, ale aj absencia špecialistov – to sú hlavné oblasti v ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré chce župa zlepšiť v najbližších troch rokoch.

Košický samosprávny kraj pripravil plán, ako do ambulancií prilákať viac lekárov, najmä zo zahraničia. Projekt na rozvoj zdravotníctva plánuje spustiť už začiatkom budúceho roka. Až polovica ambulantných pediatrov a všeobecných lekárov pre dospelých v kraji má v súčasnosti viac ako 61 rokov. Chýbajú špecialisti v diabetológii, endokrinológii, klinickej onkológii, pediatrickí neurológovia, pneumológovia, nedostatok je aj imuno-alergológov či internistov. Zastupiteľstvo KSK bude už začiatkom budúceho roka rokovať o novej dotačnej schéme pre mladých a začí-

najúcich lekárov. Ak sa zaviažu odpracovať v ambulancii v kraji určité obdobie, kraj ich plánuje motivovať náborovým príspevkom. Finančne by si priplesili aj lekári po absolvovaní atestácie. Župa vyčlení peniaze zo svojho rozpočtu, v pilotnej fáze plánuje podporiť aspoň 10 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Zamerať sa chce na lekárov v zahraničí, a to nielen so slovenským občianstvom. Ich nábor by mala zastrešiť pripravovaná agentúra aj krajský zdravotnícky personálno-informačný bod. Návrat lekárov do kraja má čo najviac uľahčiť tak, že zabezpečí adminis-

tratívnu – iníciaľne pohovory, uznanie dokladov o vzdelaní, povolenie na pobyt, intenzívnu jazykovú prípravu či doplnujúcu lekársku skúšku. Kraj vníma aj nedostatok vhodných priestorov, ktoré odrádzajú mnohých ambulantných lekárov. Na svojom území preto monitoruje lokality, kde by mohli vzniknúť takzvané Centrá zdravia KSK. V praxi by sa v nich sústreďovali 2 až 4 vybavené ambulancie, ktoré uľahčia lekárom štart a pomôžu zlepšiť situáciu v regiónoch so slabšou dostupnosťou ambulantnej starostlivosti.

Kraj má 30 nových poslancov

Poslanecké lavice krajského zastupiteľstva po ustanovujúcej schôdzi zmenia majiteľov. Z doterajších 57 poslancov, ktorí v nich sedeli posledných päť rokov, sa vymení až 30 z nich. Rozhodli o tom východniari v spojených voľbách do orgánov miest a obcí ako aj do orgánov vyšších územných celkov. Návrhy uznesení, ich schvaľovanie, ale aj diskusie na témy, ako prispieť k zlepšeniu kvality života východniarov budú po novom

zamestnávať 11 žien a 46 mužov. Tí získali dôveru obyvateľov za jednotlivé volebné obvody v Košickom kraji, ktorých bolo dokopy 11. Poslancov čakajú štyri roky spolupráce, pričom stretávať by sa mali s dvojmesačnou periodicitou. Diskutovať budú o témach, ktoré sa týkajú kompetencií župy. Reč bude o školstve, cestovnom ruchu, zdravotníctve, sociálnej oblasti, doprave, kultúre aj regionálnom rozvoji. Spojené voľby

V číslach

Z celkového množstva **627 195** oprávnených voličov využilo vo voľbách do vyšších územných celkov svoje voličské právo **249 000** obyvateľov Košického kraja, čo predstavuje **39,7** percenta.

nepriniesli zmenu vo vedení župy. Predsedom Košického samosprávneho kraja zostáva na ďalšie štyri roky Rastislav Trnka. Vo voľbách získal 110 362 hlasov, čo predstavuje 51,31 % zo všetkých odovzdaných hlasov. Voliči v Košickom kraji rozhodli o zložení krajského parlamentu, pričom počet poslancov závisí od veľkosti príslušného obvodu.

Volebný obvod č. 1 - Košice I.

Miloš Ihnát
Jaroslav Polaček
Igor Petrovčík
Zuzana Slivenská
Lubica Blaškovičová

Volebný obvod č. 2 - Košice II.

Ladislav Lörinc
Iveta Adamčíková
Marcel Vrchota
Roman Matoušek
Lucia Gurbaľová
Štefan Lasky

Volebný obvod č. 3 - Košice III.

Jozef Andrejčák
Milan Lesňák

Volebný obvod č. 4 - Košice IV.

Lenka Kovačevičová
Miloslav Klíma
Róbert Schwarcz
Martin Seman

Volebný obvod č. 5 - Košice - okolie

Ján Kokarda
Slavomír Borovský
Imrich Bakši
Adrianna Gergely Papp
Michal Rečka
Martin Smrčo
Ladislav Molnár
Viktor Dulina
Jana Kallová

Volebný obvod č. 6 - Gelnica

Dušan Tomaško
Igor Petrik

Volebný obvod č. 7 - Michalovce

Milan Kaplan
Ján Mihalečko
Štefan Kvak
Jozef Valiska
Tímea Sotáková
Daniela Barkasi
Peter Petrikán
Dušan Goda

Volebný obvod č. 8 - Rožňava

Michal Domik
György Nagy
Pavol Burdiga
Beáta Beke

Volebný obvod č. 9 - Sobrance

Martin Hrunka
Štefan Džurina

Volebný obvod č. 10 - Spišská Nová Ves

Pavol Bečarik
Adnan Akram
Ján Volný
Marián Hojstrič
Dávid Demečko
Ladislav Ruttkay
Iveta Rušinová

Volebný obvod č. 11 - Trebišov

Marek Čižmár
Karol Pataky
Jozef Želinský
Csaba Furik
Peter Pandy
Gejza Sačko
József Kopasz
Ján Juhász

Hrdina z kraja Pavol Bálint

Je vzorom pre mnohých študentov, ktorých motivuje nielen vo vzdelávaní, ale aj v rozvíjaní ich talentu. Učiteľ Pavol Bálint zo Strednej odbornej školy informačných technológií v Košiciach svoju kariéru zasvätil práci s vodíkom, ako obnoviteľným zdrojom energie. Spolu so študentmi sa zúčastnil nie jednej súťaže, na ktorých získali významné ocenenia. Príkladom je súťaž z roku 2018 RC modelov áut s vodíkovým pohonom Hydrogen Horizon Automotive Challenge, na ktorej obsadili skvelé druhé miesto. Pavol Bálint pochádza od Humenného, no už roky pôsobí na Strednej odbornej škole informačných technológií, ktorej zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj. Ešte pred tým ako sa vydal na cestu učiteľa, pôsobil v letectve.

Vznik vodíka

Pri získavaní vodíka je viacero možností. Najprogressívnejším spôsobom je jeho získavanie zelenou cestou, bez nežiaducich produktov. Ide o rozklad vody na vodík a kyslík. Pri tomto procese nevznikajú žiadne exhaláty. Vodík sa využije pre pohon a samozrejme, kyslík potrebujeme všetci. Ide o najlepšiu technológiu z hľadiska ekológie a ako riešiť problém s energiami v budúcnosti.

Pôsobil na vojenskej leteckej škole, ktorú neskôr zrušili. To bol dôvod, prečo prešiel do leteckého inštitútu – výskumný ústav. Na strednej škole učí programovanie mikrokontrolérov a elektroniky. Jeho nadšenie pre vodík sa zrodilo pred šiestimi rokmi, keď ho oslovil kolega z inej školy, že sa zúčastňujú súťaží, kde využívajú vodík ako pohon. Hneď sa tejto príležitosti chytil a aj vedenie školy bolo tomuto projektu naklonené. V roku 2017 sa zúčastnil spolu so študentmi na prvých pretekoch. O vodíkových technológiách hovorí zanietene a je na ňom vidieť, že sa problematike venuje dlhé roky a rozumie jej. Vodíkové autíčko spolu so študentmi skonštruovali kvôli súťaži Hydrogen Horizon Automotive Challenge v roku 2018. Ako však sám priznal, jednoduchá cesta to nebola a približne každý rok – dva ho musia vylepšovať a inovovať, aby bol viditeľný progres. Poslednou inováciou bol vývoj vlastnej telemetrie – prenos všetkých dôležitých údajov z autíčka počas preteku. To znamená, že počas jazdy v depe disponujú informáciami o spotrebe vodíka, elektrickej energie a vedú tak riadiť celý pretek. Okrem toho vylepšili spôsob, výmeny náplní s vodíkom. Funguje to ako pri Formule 1 – cieľom je aby prestávky v depe boli čo najkratšie a efektívne. A kedy budú jazdiť vodíkové autá po našich cestách a sú bezpečné? Na to mal jednoznačnú odpoveď. O bezpečnosti podľa jeho slov niet pochýb. Všetko spočíva v skladovaní vodíka v nádobách. Sú použité špeciálne materiály, ktoré vodík dokážu absorbovať a tým pádom, je vodík bezpečný. Tie ho do seba vtiahnu a pomaly uvoľňujú. Problém v tom, žeby mali po našich cestách jazdiť vodíkové autá nevidí a dokonca tvrdí, že by mohli aj hneď. Háčik však spočíva v tom, že na Slovensku nie je vybudovaná sieť vodíkových čerpacích staníc. Najbližšia súťaž, ktorá študentov čaká, bude budúci rok na jar. Ide o slovenské finále, z ktorého by mohli postúpiť na svetové finále. My košickému tímu držíme palce a veríme, že naďalej budú robiť tak dobré meno nášmu kraju ako doteraz.

Sociálny podnik KSK opäť zabodoval

Rok úsilia a tvrdej práce priniesol ovocie – krajský sociálny podnik má za sebou ďalší prospešný projekt. Tento raz pomohol vybudovať komunitný dom na košickom sídlisku Luník IX.

Ide o komplexný projekt na najväčšom rómskom sídlisku na Slovensku, pri ktorom Košický samosprávny kraj spojil sily s mimovládnu organizáciou ETP Slovensko, mestom Košice, mestskou časťou Luník IX a ďalšími partnermi. Cieľom projektu je vybudovať nielen nové domy, ale aj hodnoty. Prvou lastovičkou je komunitný dom, na ktorom sa podieľal

práve Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja. Poslúži na prácu s mládežou či aktivity pracovnej integrácie obyvateľov Luníka IX. Stane sa pomyselným srdcom novej výstavby. V ďalšej fáze pokračuje projekt budovaním rodinných domov. Obyvatelia sídliska si ich postavajú svojpomocne, pod odborným vedením majstrov zo sociálneho podniku. Cesta k výstavbe

vlastného domu nebola pre rodiny jednoduchá. Museli splniť niekoľko podmienok, ako napríklad nemať dlhy, dlhodobo si sporiť a deti z týchto rodín nesmeli vynechať školu. Okrem strechy nad hlavou získajú nové pracovné zručnosti, čím sa zvýšia ich možnosti na trhu práce. Zároveň sú motiváciou pre ďalšie rodiny z Luníka IX.

Krajskí cestári sú na zimu pripravení

Vrtochy zimného počasia pomôže na cestách tento rok zvládnuť aj nová technika. V garážach Správy ciest Košického samosprávneho kraja už štartujú nové stroje, ktoré zabezpečia nadchádzajúcu zimnú údržbu. Tá oficiálne odštartovala 1. novembra. Krajskí cestári majú už teraz pripravených 10 nových traktorov s radlicami, postupne prichádza aj dodávka 6 sypačov, ako aj ďalších prídavných zariadení. „Najstaršie sypače, ktoré zabezpečovali zimnú údržbu, majú viac ako 50 rokov. Obnova vozového parku preto už bola viac ako

nevyhnutná. Vďaka novým zmluvám na obnovu strojov a zariadení bude v priebehu najbližšieho roka dodaných na jednotlivé strediská 73 kusov techniky vrátane bagrov, traktorov s nadstavbami na kosenie či nakladačov,“ uviedol generálny riaditeľ Správy ciest KSK Anton Trišč. Sklady sa pomaly plnia aj posypovou soľou, ktorú sa podarilo nakúpiť najlacnejšie zo všetkých správcov na Slovensku, zazmluvnilo sa jej až 13 000 ton. Potvrdilo sa aj staré známe, že „soľ je nad zlato“, keďže jej dodávky z Ukrajiny poznači-

la vojna. Až do konca marca sa cestári budú starať o zjazdnosť takmer 2 200 kilometrov ciest v Košickom kraji. Čaká ich náročné obdobie, budú v pohotovosti nonstop, 24 hodín denne, 7 dní v týždni. Všetci vodiči, ktorí chcú byť v obraze a mať prehľad o tom, ako to vyzerá na niektorých problematických úsekoch, môžu využiť aj zábery z kamier. Dopravnú situáciu kraj naživo monitoruje na úsekoch Sedlo Grajnár, Súľová, Poráč, Stratená, Štós, Dobšinský kopec, Dargov, Soroška, Mlynky, Kojšov, Roštársky aj Folkmársky kopec.

Online zábery z horských priechodov môžu vodiči sledovať na webe www.scksk.sk

Do kraja prídu financie, rozhýbu ďalšie zelené riešenia

V rámci územia Košického kraja zaberajú lesy takmer 40 percent plochy. Východniari majú dostatok príležitostí vyjsť za turistikou, na huby, či len tak načerpať novú energiu. V niektorých oblastiach je však pôvodné prírodné prostredie poškodené, mnohé územia sú poznačené nedostatkom vody, vysychaním či výrubom stromov. Okrem výskytu požiarov môže poškodenie lesnej biodiverzity znamenať viac škodcov, úbytok vody v tokoch alebo naopak povodne v období výdatných dažďov. Projekt, na ktorý župa získala financie z eurofondov pomôže lesom v okolí Dobšinej a Gelnice. Technické riešenia zabránia odtoku vody z územia a podporia vsakovanie, čím sa zvýši zásoba podzemnej vody. To je základný prvok na posilnenie biodiverzity. „Program obnovy krajiny, ktorý realizujeme v našom kraji od roku 2018, má za sebou ďalší míľnik. Práce a technologické

riešenia budú založené na princípe narušenia zhutnenej pôdy v lesoch rýpadlom. Tie sa budú realizovať na niekoľko sto hektárových územiach v lesoch Košického kraja. Ide vôbec o prvý projekt tak veľkého rozsahu zameraný na podporu biodiverzity v histórii Slovenska,“ uviedol vedúci odboru regionálneho rozvoja KSK Matej Ovčiarka. Realizačné práce začnú po vykonaní verejného obstarávania na štúdiu, projektovú dokumentáciu a zhotoviteľa prác. Konkrétne práce, ktoré sa budú realizovať v dvoch etapách, by mohli odštartovať najneskôr v októbri 2023, a to aj z dôvodu akceptovania vegetačného obdobia. Košický kraj bude na projekte spolupracovať s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti ochrany životného prostredia a akademickou obcou. Na realizáciu projektu v celkovom objeme 4,5 miliónov eur župa získala 4,3 milióna eur z výzvy

Ministerstva životného prostredia SR a ďalších 200-tisíc eur dofinancuje zo svojho rozpočtu.

Cieľom opatrení je posilniť prirodzenú biodiverzitu v lesoch, aby mali rastliny a živočíchy vytvorené lepšie prostredie a aby bola prinavrátená prirodzená rovnováha v týchto lesoch. V neposlednom rade opatrenia prispievajú k zvýšeniu zásoby podzemnej vody, efektívnejšiemu zachytávaniu uhlíka a k zníženiu uhlíkovej stopy v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody.

Jesenné potulky po Košickom kraji

Jesenné počasie dokáže poriadne prekvapiť. Košický kraj v sebe skrýva viacero očarujúcich miest a tak sa dá v ňom každý deň prežiť naplno. Čo tak zobrať bicykel a dať si poriadne do tela? Na vrchu najvýchodnejšej holi na Slovensku – Kojšovskej holi či v Granáriu pod Soroškou v Slovenskom krase vás čakajú nabíjacie stanice pre eBajky. Tí, ktorí chodia radšej po vlastných, sa môžu vybrať po náučnom chodníku v Rejdovej alebo zážitkovom chodníku Dargov, na konci ktorého sa pýši župný obelisk. A to nie je všetko! V lesoch Košického kraja si na svoje prídu aj tí, pre ktorých zaspávanie za zvuku divočiny nie je cudzie.

Bicyklom na najvýchodnejšiu holi a skrz Slovenský kras

Samotný americký prezident John F. Kennedy tvrdil, že sa nič nevyrovná potešeniu z jazdy na bicykli. Na Kojšovskej holi či naprieč Slovenským krasom by si jazdu určite užil. O to viac, keby vedel, že vďaka krajskej dotačnej schéme Terra Incognita tu nájde nové zázemie s nabíjačkami, servisom a dokonca aj požičovňou bicyklov. Kraj podporil dva projekty s podobným cyklo-zámerom v celkovej výške 27 380

eur. Konkrétne sa nachádzajú priamo na vrchu Kojšovskej holi, ktorá jednoznačne patrí k jedným z najviac obľúbených miest v našom kraji. Navštevujú ju skalní turisti, vytrvalci, ktorí sa odhodlali na trasu SNP, ale aj rodiny s deťmi. Podobné miesto nájdeme aj na Gemeri. Okolie penziónu Granárium v Jablonove nad Turňou ponúka dobrodružstvo zvlneného terénu, jaskýň, hradov či tiesňav. Na oboch miestach návštevníci z okolia nájdu multifunkčný nabíjací stojan pre rôzne typy ebajkov, ktorý je už na Kojšovke nainštalovaný a cez leto slúžil zadarmo. V areáli penziónu Granárium už tiež stojí kontajner s modernou solárnou nabíjacou stanicou pre elektrobajky a od budúceho roka posluží aj ako požičovňa bicyk-

lov a tiež ako uzamykateľná garáž pre ubytovaných hostí. Výsledný produkt urobí návštevu týchto vyhľadávaných miest ešte atraktívnejšou, keďže k nádherným výhľadom na okolitú prírodu pridá aj praktický rozmer a vytvorí tak ďalšie strategické body na doslovné “nabitie bateriek”.

Chodníky, ktoré spájajú

Jeden náučný chodník, viacero miest. Jeden spája okresy, druhý spája krásne obce v našom kraji. Oba chodníky majú však čosi spoločné. Sú náučné, zážitkové a obe projekty podporil Košický samosprávny kraj zo svojho dotačného programu Terra Incognita. Abov a Zemplín spája historická cesta cez Dargovský priesmyk, ktorý si toho pamätá naozaj veľa. Bol svedkom tragických udalostí 2. svetovej vojny. Tie nám pripomína nedávno zrekonštruovaný pamätník na vrchole priesmyku. Chodník vedie z obce Dargov a končí pri unikátnom kamennom obelisku, známom aj ako župný hraničný kameň, ktorý sa taktiež dočkal svojej opravy. Zaujímavosťou je, že na Slovensku nepoznáme iný hraničný kameň v takom prevedení. Na vybudovaní chodníka sa okrem Košického samosprávneho kraja podieľal aj Rotary klub z Trebišova. Na chodníku bolo osadených 8 obojstranných informačných tabúľ, obsahujúcich texty a grafiku popisujúcu dejiny tejto historickej cesty, obdobie bojov 2. svetovej vojny, ale aj flóru, faunu a geológiu tejto oblasti.

Náučný chodník, spájajúci malebné obce na Gemeri sa nachádza aj v obci Rejdová, v zákutiach “Sterminy nad Hamriskami”. Konkrétne prepája mesto Dobšiná a obec Vyšná Slaná, na ktorý sa návštevník vie dostať peši či bicyklom. Projekt podporil Košický samosprávny kraj zo svojho dotačného programu Terra Incognita, a to sumou 25 000 eur. A na čo sa tam môžete tešiť? Vyskúšať môžu hojdačku s výhľadom, chodník medzi stromami, drevené šlapáky, lezeckú stenu. Pri týchto atrakciách to však nekončí. Do budúca pribudne lesná

šmýkačka, na konci chodníka altánok s ohniskom a mnoho ďalšieho.

Noc v divočine

Už ste niekedy zaspávali za zvuku divočiny, priamo v lese? Že nie? Čo tak sa vybrať na pár dňovú turistiku a prespať v novej turistickej útulni vo Volovských vrchoch? Presnejšie sa nachádza na území obce Vyšný Medzev, v lokalite Kloptán a svojim návštevníkom ponúka zážitok, na ktorý len tak nezabudnú. Jej výstavbu zabezpečil turistický klub Hikemates v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom a krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus, sumou 65 724, 92 eur. Útulňa vo Volovských vrchoch poskytuje nocľah na pričníach s kapacitou 10 lôžok, miesto na konzumáciu jedla a piecku. Disponuje pultovou strechou, ktorá prečnieva nad vstupom a spolu s bočnými fasádami vytvára závetrie. Aj tu platí iba jedno, je lepšie raz vyskúšať ako stokrát počuť. Ide o lokalitu s najčistejším ovzduším na Slovensku, preto si milovníci prírody môžu v okolí napláňovať aj zastávky ako je Medzevský hámor, Jasovská jaskyňa či rastlinný kostol sv. Ladislava nad obcou Debrad'. Košický samosprávny kraj chce v budovaní útulní pokračovať.

Inšpirovať sa môžete tipmi na netradičné výlety na webovej stránke www.krajsveta.sk

V novembri vás zahreje kultúra

Ani november nie je chudobný na zaujímavé podujatia v krajských kultúrnych stánkoch. Bude to veselé, dramatické, tradičné a už trochu aj predvianočné. Doprajte si čas na oddych v divadle aj pri remese.

19.11.2022 Noc divadiel

Do 13. ročníka celoslovenského podujatia sa zapájajú aj 4 župné divadlá. Spišské

divadlo, Bábkové divadlo v Košiciach, Divadlo Romathan a Divadlo Thália pozývajú divákov na predstavenia, besedy s hercami, prehliadky sveta za oponou aj skúšky kostýmov. Viac informácií nájdete na www.nocdivadiel.sk.

20.10. - 30.5.2023 Spišská župa - 100 rokov od zániku

Cestovanie v čase je možné na Spiši. Výstavné priestory Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi prevedú návštevníkov prierezom siedmich storočí existencie administratívneho celku. Spišská župa sa radila k

najznámejším a najvýznamnejším v strednej Európe. Príďte sa dozvedieť viac, stojí to za to.

3. - 4.12.2022 Stretnutie Betlehemských pastierov

Druhý adventný víkend bude v regióne Údolia Bodvy znieť hrami a piesňami Betlehemských pastierov. Centrum kultúry Košického kraja organizuje 3. a 4. decembra 2022 v obciach Turnianska Nová Ves a Janík XXI. ročník Medzinárodného stretnutia Betlehemských pastierov. Ak chcete vidieť betlehemské súbory v akcii, neváhajte a prídte.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tajnicka@vucke.sk do **30.11.2022**. Vyhrať môžete termosku s pohárom a prenosný reproduktor. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Ludmila Kufová, Ľuba Hanzušová.**

Ostrov Zanzibar leží v Indickom oceáne. Pestujú sa tu koreniny, preto sa označuje ako (tajnička 1 a 2). Nájdeme tu klinček, vanilku, škoricu aj čierne korenie. Ostrov láka i bielymi plážami, ktoré obmýva tyrkysová voda. (Tajnička 3 a 4), ktoré obkolesujú ostrov vytvárajú vynikajúce podmienky na šnorchlovanie a potápanie.

Autor: Juraj Mitošinka	druh čestnej ceny	derivát kyseliny	televízna spoločnosť Nigérie	malý peniaz (hovor.)	sústava navigácie	obotáčam, omotávam	Pomôcky: NTV, kea, narkona, loran, evoe	novozé- landský papagáj	skratka obvodného výboru	2. časť tajničky	posledná lopta na konci setu
vydalo zvonivý zvuk							druh paliva				
1. časť tajničky							výkrik bak- chantiek spôsob strihania				
vznikne								skr. rádio- telefónu lúčna rastlina			
EČV Parti- zánskeho			lis, preš (vinohr.) zmeň na paru					egyptský boh zeme značka piva			
Ervín (dom.)				polyami- dová tkanina zmätok							
Pomôcky: lemur, šajt, Sém, Keb, coupe, lura	madagas- karská opica	zn. pre decipond 4. časť tajničky			miešal vodná rastlina						
odstraňo- val šupu						hltavo jedol hudobný nástroj					
etyl- alkohol							značka titánu vazal			latinský pozdraz	jeden z Noemo- vých synov
podstata, jadro (kniž.)								zabraňuj horeniu značka lutécia			
vzorec sulfidu uránatého			3. časť tajničky								
značka jednotky rydberg			robím asanáciu								